

การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 4

นางสาวเสาวภา จันทนาวิเวท

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชาพลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-217-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17287431

A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF HEALTH EDUCATION INSTRUCTION
IN THE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION FOUR

Miss Saowapa Chantanavivate

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Health Education

Department of Physical Education

Graduate School

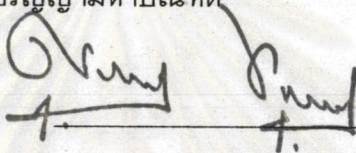
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

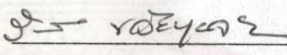
ISBN 974-636-217-8

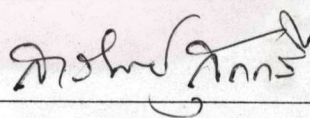
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4
โดย เสาวภา จันทนาวิเวท
ภาควิชา พลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ สุกกรี

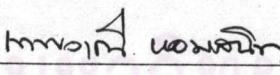
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

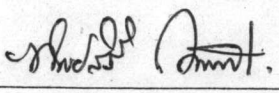

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

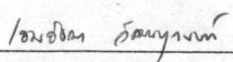
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี ขวัญบุญจัน)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ สุกกรี)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพวาทณี หอมสนิท)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สิริ กาญจนวาสี)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เสาวภา จันทนาวิเวท: การศึกษา สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 (A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF HEALTH EDUCATION
INSTRUCTION IN THE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION FOUR) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ลาวัณย์ สุขกรี,
137 หน้า. ISBN 974-636-217-8

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา และเปรียบเทียบ
ปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ระหว่างโรงเรียน
มัธยมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูสุขศึกษา จำนวน
189 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมา 179 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.70 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' test)

ผลการวิจัย

1. สภาพการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูส่วนใหญ่มีการศึกษาทำความเข้าใจ
หลักสูตรด้วยตนเอง มีจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีการเตรียมการสอนโดยการศึกษาค้นคว้า
เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน และใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ใช้สื่อการสอนประเภทรูปภาพ วิธีการวัดผลและประเมินผล ใช้
แบบทดสอบ มีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยการรักษาความสะอาดบริเวณ โรงเรียน การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน
ส่วนใหญ่ให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น ปัญหาสุขภาพของนักเรียนที่พบมากที่สุด คือ โรคฟันผุ
2. ปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียน ทั้งโดยส่วนรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
แต่เพื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาอยู่
ในระดับมากคือ นักเรียนเมื่อหน่ายไม่สนใจวิชาสุขศึกษา ขาดอุปกรณ์การสอน มีหน้าที่พิเศษนอกจากการสอนมากเกินไป
และมีห้องโสตทัศนอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ซึ่งไม่อำนวยความสะดวกการสอน โดยการใช้สื่อและอุปกรณ์ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมี
ปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ จำนวนชั้นเรียนมีมาก ไม่สามารถกระจายวัสดุอุปกรณ์การสอนไปใช้ได้ทั่วถึง และมีห้อง
โสตทัศนอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ซึ่งไม่เอื้ออำนวยความสะดวกการสอน โดยการใช้สื่อและอุปกรณ์
3. การเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาด
ใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ พบว่ามีปัญหาในด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร และด้านปัญหาทั่ว ๆ ไป ที่มีผลกระทบต่อ
การเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียน
ขนาดใหญ่พิเศษ

ภาควิชา พลศึกษา
 สาขาวิชา สุขศึกษา
 ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C841965 : MAJOR HEALTH EDUCATION
KEY WORD: STATE AND PROBLEMS / INSTRUCTION / HEALTH SECONDARY

SAOWAPA CHANTANAVIVATE : A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF HEALTH EDUCATION INSTRUCTION
IN THE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
EDUCATIONAL REGION FOUR ; THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. LAWAN SUKKRI, H.S.D. 137 PP.
ISBN 974-636-217-8

The purposes of the research as follows: 1) to study the state and the problems of health education instruction and 2) to compare the problems of health education instruction in four different sizes of secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education, Educational Region Four - small, medium, large and extra large schools. Our hundred and eighty nine questionnaires were sent to health education teachers and 179 questionnaires (94.70%) were returned. The data was then statistically analyzed to obtain percentages, mean and standard deviations. One-way Analysis of Variance and Scheffe Test were also utilized. The researcher determines the significant difference at $P < 0.05$.

The findings were as follows:

1. Concerning the state of health education in secondary schools, most teachers studied the curriculum by themselves, and the objectives were that students could use what they learnt in their daily lives. The instruction was prepared by studying curriculum contents. Descriptive instructions was utilized and the pictures were used as instructional media. Testing was the means of measurement and evaluation. School environmental health was set up by keeping the schools clean. Health services in the schools such as first aid treatment were provided. The health problem found in most students was dental.

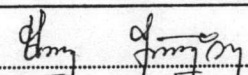
2. The problems of health education instruction were at a low level, both in general and in specific aspects. When considering each aspect according to the school sizes, it was found that small, medium and large schools had the problems at a high level, i.e., the students were bored with and not interested in health education, teachers lacked instructional materials, teachers had too many special duties and schools had insufficient audio visual rooms which were necessary for some kinds of instruction. The extra large school also had problems at a high level, i.e., there were a large number of classrooms so the instructional media could not be thoroughly distributed and there was a lack of instructional media.

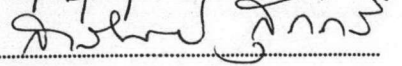
3. When comparing the problems of health education instruction among the small, medium, large and extra large schools, it was found that there were significant differences at the .05 level in the problems of curriculum objectives and the general problems affecting educational instruction. Importantly, the medium-sized schools had more problems than the extra large schools.

ภาควิชา..... พลศึกษา

สาขาวิชา..... สุขศึกษา

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสามารถของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ สุกกรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนแนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์สาขาวิชาสุศึกษา ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ กรมสามัญศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย และขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยบางส่วน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณบิดา มารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ในการศึกษาเล่าเรียน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ พญอม จันนิม ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล เป็นที่ปรึกษา และช่วยเหลือวิทยานิพนธ์สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์เพ็ญศรี ศีรินะ และอาจารย์จำปา ศุภสุนทรศิริ ที่ให้กำลังใจ และช่วยเหลือสนับสนุนงานบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณรัตนา วิวัชรโกเศศ และคุณมาลิน นักสอน ที่ให้ความช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณ สมาชิกในครอบครัว พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ คุณความดี ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชา คุณบิดา มารดา และครูอาจารย์ที่ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย

เสาวภา จันทนาวิเวท

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ	16
สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
3. วิธีดำเนินการวิจัย	20
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	21
การวิเคราะห์ข้อมูล	22
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	23
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
รายการอ้างอิง	102
ภาคผนวก	108
ประวัติผู้วิจัย	137

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอน วิชาสุขศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียน	25
2.	จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการเรียนการสอน วิชาสุขศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	30
3.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟของปัญหาการเรียนการสอน วิชาสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน	43
4.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการเรียนการสอนวิชา สุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	45
5.	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ในโรงเรียน ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร เป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ.....	46
6.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟ ของปัญหาการเรียน การสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนด้านเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	47
7.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ในโรงเรียนด้านเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ..	49
8.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟของปัญหาการเรียนการสอน วิชาสุขศึกษาในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำแนก ตามขนาดของโรงเรียน	50
9.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการเรียนการสอนวิชา สุขศึกษาในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม ตัวแปรขนาดของโรงเรียน	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟ ของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ในโรงเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน	54
11.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอนตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	57
12.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟ ของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านการวัดและประเมินผลจำแนกตามขนาดของโรงเรียน	58
13.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนด้านการวัดและประเมินผลตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	61
14.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟ ของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านปัญหาทั่ว ๆ ไป ที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน ตามขนาดของโรงเรียน	62
15.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนด้านปัญหาทั่ว ๆ ไปที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	66
16.	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนด้านปัญหาทั่ว ๆ ไปที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ	67
17.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้านตามขนาดของโรงเรียน	68
18.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้าน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	70